

Täname Teid meeldiva ja mõistva koostöö eest!

**Vastsündinute
intensiivravipalati infoleht**

Kasutatud kirjandus

Enneaegne laps. Infomaterjalid lapsevanematele. 2010. Eesti Haigekassa

Freimann, J., Raal, L. 2008. Intensiivravi osakonna infoleht patsiendi lähedastele. TÜ Kliinikumi patsiendiinfo

Heili Varendi. 2002. Hüperbilirubineemia. Eesti Perinatoloogia Seltsi juhised

*Koostajad: neonatoloogia osakonna lasteõed
Maarika Kass ja Sirje Keerdo*

Teie vastsündinu viibib TÜK Lastekliiniku neonatoloogia osakonna intensiivravi palatis.

Neonatoloogia osakonna intensiivravi palat asub:

L. Puusepa 8, G2 korpus, II korrus, ruum 2215

Neonatoloogia osakond asub:

N. Lunini 6, A-korpus, I korrus.

Intensiivravi palati telefonid:

Arstid 7319 931

Lasteõed 7319 933

Sissejuhatus

Intensiivravi osutatakse sünnijärgse kohanemise jälgimist vajavale või raskes üldseisundis vastsündinule elutähtsate funktsioonide tagamiseks, säilitamiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks. Ravil viibimise aeg ja paranemine sõltuvad vastsündinu haigus(t)est ja seisundist.

Kui Teie vastsündinu vajab intensiivravi, on see ärevust ja muret tekitav kogemus nii Teile kui Teile lähedastele. Te vajate aega ja infot, et kohaneda selle uue olukorra ja ravi keskkonnaga.

Käesolev infoleht aitab Teil paremini mõista intensiivravi olemust, selgitab ravis kasutatavate seadmete ülesandeid ja annab soovitusi ravipalati külastamiseks. Infolehe lõpus on seletused meditsiiniliste terminite kohta, mida kasutatakse intensiivravis. Ärge kõhelge küsida informatsiooni.

Vastsündinute intensiivravi palati töötajad

Intensiivravi palatis töötavad koos erinevad spetsialistid, et ravida ja hooldada Teie vastsündinut ning nõustada Teid 24 tundi ööpäevas.

Neonatoloogia osakonnas kuuluvad intensiivravi meeskonda lastearst, lasteõde, hoolduspersonal, naistearst, ämmaemand, hingehoidja ja jurist. Lapse ravi toimub koostöös personali ja lapsevanematega.

Vastsündinute intensiivravi palati patsiendid

Näidustused, mistõttu vastsündinud võivad vajada intensiivravi on järgmised:

- enneaegsus
- sünnikaal alla 2700 grammi
- esimestel elupäevadel kaalulangus üle 8% sünnikaalust
- madal sünnihinne (Apgar)
- hingamishäired
- hapnikupuudus sünnituse käigus
- lootevee aspireerimine hingamisteedesse
- vastsündinute kollasus, mis vajab ravi
- reesus- ja/või grupikonflikt
- infektsioon
- sünnitrauma
- arengurike

Intensiivraviga viibiva vastsündinu välimus võib olla oluliselt erinev tavapärasest. Läbitud trauma (nt vaakumsünnitus) või haigus võib põhjustada keha piirkonna muljumisi või turseid.

Intensiivravis kasutatavad seadmed ja vahendid

Kui Te külastate intensiivravi palatit esmakordselt, võib seal kasutatavate seadmete rohkus tunduda esialgu hirmutav. Kõik need seadmed toetavad vastsündinu normaalseid kehafunktsioone ja võimaldavad jälgida ohutult vastsündinu seisundit. Intensiivravi keskkond võib olla heliderohke, kuna paljud seadmed on varustatud alarmidega, mis annavad märku nii seadme tööst kui ka vastsündinu seisundist.

Kardiomonitor – kasutatakse vastsündinute südametegevuse jälgimiseks. Monitor ühendatakse vastsündinuga EKG elektroodide kaudu, mis kinnituvad rindkerele kleepuvate padjakestega. Lisaks südametöö graafilisele kujutisele saab monitori kaudu teavet hingamissageduse, vererõhu ja vere hapnikusalduse kohta. Monitoril olevad näidud võivad vahelduda kiiresti, see on normaalne.

CPAP-aparaat – toetab enneaegsete laste enda hingamist ninakanüülide kaudu. Hingamise hõlbustamiseks kasutatakse ka hapnikumaski.

Veenikanüül – võimaldab vastsündinule manustada veeni kaudu erinevaid vedelikke, ravimeid, toitelahuseid ja verd ilma lapsele valu tekitamata. Selle kaudu saab võtta vajalikke vereanalüüse.

Nasogastraalsond – peenike toru, mis paigaldatakse makku nina või suu kaudu. Soni kaudu manustatakse rinnapiima/piimasegu või ravimeid.

Fototeraapia lamp – sinised fluorestsents lampe kasutatakse vastsündinute kollasuse raviks. Aitab langetada bilirubiini taset vastsündinu organismis.

Kuvöösoo/soojendusvoodi – enneaegsele ja/või väikese sünnikaaluga vastsündinule vajaliku soojusrežiimi tagamiseks.

Soovitused intensiivravi palati külastamiseks

- Intensiivravi palati külastamine toimub eelneval kokkuleppel lastearsti või –õega. Külastajatel palume üleriided jätta garderoobi.
- Intensiivravi palatis palume mitte rääkida mobiiltelefoniga, sest telefoniside võib häirida meditsiiniseadmete tööd.
- Kui Teil palutakse enne palatisse sisenemist oodata, võib selle põhjuseks olla hetkel teostatavad uuringud, protseduurid või arsti konsultatsioon. Palume Teilt kannatust, Teid kutsutakse esimesel võimalusel.
- Esimestel päevadel pärast sündi soovime last külastada vaid vanematel, kuna rohke külastajatevool häirib vastsündinu rahu ja temaga tegelemist. Samuti võib hajutada see personali tähelepanu.
- Intensiivravi palatis viibivatel vastsündinutel on kõrgendatud risk nakkuse saamiseks. Et kaitsta nii Teid, kui Teie vastsündinut nakkusohu eest, palume pesta käsi enne ja pärast vastsündinuga tegelemist ning piirata külastajate arvu.
- Kui olete külmetanud või põete mõnda viirushaigust, teavitage sellest õde, kes otsustab, kas peate kandma kaitsemaski või loobuma külastusest.

- Austage teiste perede privaatsust keskendudes ainult oma vastsündinule.
- Intensiivravi palati külastusele ei soovita me kaasa võtta imikuid ega väikelapsi, sest see suurendab nakkusohu ja võib olla hirmutav kogemus Teie vanemale lapsele.
- Kui soovite aidata oma vastsündinu eest hoolitsemisel, rääkige sellest õega, kes juhendab ja aitab Teid hoolduse teostamisel.
- Te ei pea oma vastsündinu juures viibima pidevalt, tema eest hoolitseb 24 tundi selleks koolitatud personal. Kui Te toitute korralikult ja olete välja puhunud, suudate oma vastsündinule pakkuda suuremat tuge.
- Rääkige oma vastsündinuga, andke talle hääle ja puudutustega teada, et olete ta kõrval.

Helistamine osakonda

Informatsiooni lapse kohta antakse ainult lapsevanematele. Teised lähedased saavad informatsiooni nende käest. See säästab töötajate väärtuslikku aega, mida saab kasutada vastsündinute eest hoolitsemiseks. Telefoni teel ei edastata detailset meditsiinilist informatsiooni.

Vastsündinu üleviimine

Kui vastsündinu ei vaja enam ravi, saab ta koos emaga koju. Pikemaajalist intensiivravi ja erijälgimist vajavad vastsündinud suunatakse edasi neonatoloogia osakonda asukohaga N. Lunini 6, Tartu. Võimalusel toimub üleviimine koos vastsündinu emaga. Teid informeeritakse sellest eelnevalt.

Vastsündinu hooldamine intensiivravi palatis

Intensiivravi palatis jälgitakse pidevalt vastsündinu seisundit: südametööd, hingamist, kehatemperatuuri, hapniku sisaldust organismis, vererõhku, veresuhkru väärtusi. Vastsündinud, kes oma seisundi tõttu vajavad intensiivravi ja pidevat jälgimist, ei saa olla koos oma emaga üldpalatis.

Enneaegsed ja väikese sünnikaaluga ajalised vastsündinud vajavad kõrgemat ümbritseva keskkonna temperatuuri, mistõttu on neil kõige parem olla kuvöösis või soojendusvoodis.

Vastsündinud, kes ei saa oma seisundi tõttu ema juurde palatisse või ei ole võimelised veel rinda imema, toidetakse ema väljapumbatud rinnapiimaga või piimaseguga (kui emal ei ole veel rinnapiima).

Emadel soovitame rinnapiima välja pumbata 2-3 tunni tagant, et tagada vastsündinule vajalik toit ning stimuleerida rinnapiima tekkimist.

Vastsündinud on väga tundlikud vedelikupuudusele, mistõttu arvestatakse intensiivravis täpselt nende ööpäevast vedeliku tasakaalu. Selle arvestamiseks kaalutakse igapäevaselt vastsündinut, arvestatakse talle veenisiselt manustatud vedelike kogust ja võrreldakse väljunud vedeliku (mähkmete) kaaluga. Vastsündinute kaalumine annab teavet söödud rinnapiima kogusest, et vajadusel toita lisaks piimaseguga.

Intensiivravi palati päevakord

- Hommikul võetakse vastsündinutelt vereanalüüsid.
- Arst teeb vastsündinu läbivaatuse ja korrigeerib ravi. Need vastsündinud, kes on vanematega, kutsutakse visiidile. Visiidi ajal arst räägib vastsündinu seisundist, vajalikust ravist ja planeeritavatest protseduuridest. Õde teosab vajalikud protseduurid, vastab küsimustele vastsündinu hoolduse ja toitmise kohta. Õde õpetab emale vastsündinu hooldust ja toitmist.
- Vastsündinu toitmine toimub ööpäevaringselt 2 - 3 tunni tagant.

Haiglas käib töö ööpäevaringselt ja vahel võib personal olla palatis hõivatud erakorraliste olukordadega. Sel juhul oodake palun, kuni Teid lubatakse siseneda ja Teiega saadakse tegeleda.

Ettepanekud, tänuavaldused ja kaebused

Kliinikumis on loodud ettepanekute, tänuavalduste ja kaebuste süsteem, mille eesmärgiks on informatsiooni kogumine kliinikumi teenuste kvaliteedi kohta ning patsientide, nende omaste ja kliinikumi küllastajate rahulolu tagamine. Kaebuste, ettepanekute ja tänuavalduste esitamise õigus on kõigil kliinikumi patsientidel, nende esindajatel või omastel ja kliinikumi küllastajatel.

Ettepanek, tänuavaldus või kaebus esitatakse vormikohasel blanketil:

- elektrooniliselt (www.kliinikum.ee -> Patsiendile -> Ettepanekud ja kaebused) või
- paber kandjal (pannakse vastava märgistusega kaebuste ja ettepanekute kogumise kastidesse, mis asuvad osakondades nähtaval kohal).

Kõigile vormikohastele kaebustele vastatakse 10 päeva jooksul alates kaebuse esitamisest.

Sõnaseletusi terminite ja vahendite kohta, mida kasutatakse intensiivravis

Aspiratsioon (aspireerimine) – üleliigse vedeliku (sekreedi) eemaldamine peenikese sondi kaudu ninaneelust ja maost.

EKG (elektrokardiogramm) – südametöö registreerimine graafilise kõverana

Hematoom – verevalum kudedes.

Infusioon – vedeliku viimine kanüüli ja vooliku abil veeni kaudu organismi.

Infusioonipump/perfuusor – võimaldab manustada etteantud koguse ja kiirusega vedelikke veeni.

Intravenoosne – veenisisene.

Intubatsioonitoru – plastiktoru, mis paigaldatakse vastsündinu trahheasse ehk hingetorusse suu või nina kaudu

Intubeerimine/intubatsioon – plastiktoru viimine hingetorusse hingamistee tagamiseks.

Kanüül – peenike tühiktoru ravimite ja vedelike manustamiseks veeni.

Kardiomonitor – südametegevuse jälgimisel kasutatav seadeldis.

Kateeter/sond – elastne toru, mille abil on võimalik viia vedelikke kehaõõnde (nt rinnapiima makku) või kehaõõnest välja (nt aspireerida sekreeti ninaneelust).

Kuvöös – enneaegsete hoolduses ja ravis kasutatav inkubaator, mille sisekeskkonna temperatuuri, niiskust ja hapnikusisaldust saab täpselt reguleerida.

Neonatoloogia (Id.k. neonatus – vastsündinud, logos – õpetus) – vastsündinut ja vastsündinu haigusi käsitlev arstiteaduse haru.